

Persbericht FRA

Wenen, 7 juni 2012

Gehandicaptenrechten in praktijk niet verwezenlijkt ondanks wetgeving

Mensen met een verstandelijke handicap of geestelijke gezondheidsproblemen worden nog steeds gediscrimineerd ondanks de ratificatie van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap (Gehandicaptenverdrag) door de EU en 21 EU lidstaten. In twee nieuwe rapporten van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA) worden de ervaringen van uitsluiting en discriminatie van mensen met een verstandelijke handicap of geestelijke gezondheidsproblemen vastgelegd. De rapporten benadrukken de noodzaak van een overgang van institutioneel naar gemeenschapsgericht wonen en van de herformulering van wetten en regelingen om deze meer inclusief te maken. Beide rapporten worden gepresenteerd tijdens een internationale conferentie over autonomie en inclusie in Kopenhagen op 7- 8 juni 2012.

“Er is nog veel werk aan de winkel om de rechten van 80 miljoen personen met een handicap in Europa te verwezenlijken. In het Gehandicaptenverdrag wordt een ambitieus pad uitgestippeld om de situatie van personen met een handicap te verbeteren. De uitdaging is nu dit alles ten uitvoer te leggen,” zegt directeur van het FRA Morten Kjaerum. *“Het onderzoek van het FRA illustreert dat de grondrechten van personen met een handicap achterlopen op juridische waarborgen, vooral nu bezuinigingsmaatregelen toeslaan. Dit werk reikt een basis aan voor discussies over praktische maatregelen die in het dagelijks leven van personen met een handicap een verschil zullen uitmaken.”*

1) Rapport: “Keuze en controle: het recht op zelfstandig wonen”

In het kader van het onderzoek werd gekeken naar de ervaringen met zelfstandig wonen van personen met een verstandelijke handicap en personen met geestelijke gezondheidsproblemen in negen EU-lidstaten. Daarbij werd geconstateerd dat zij vaak **moeilijkheden** ondervinden in hun **dagelijks leven**. De voornaamste problemen zijn onder meer:

- wetten en beleidsmaatregelen die personen met een handicap niet in staat stellen zelfstandig te leven;
- negatieve houdingen en vooroordelen die de bijdrage van personen met een handicap aan de samenleving niet erkennen;
- gebrek aan arbeidskansen, waardoor er moet worden teruggevallen op overheidssteun en uitkeringen.

Uit het rapport komt naar voren dat zelfstandig wonen slechts een succes kan zijn indien **deinstitutionalisering** wordt gecombineerd met de **hervorming van sociaal beleid** op het punt van onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid en mogelijkheden op het gebied van persoonlijke hulp. Personen met een handicap moeten bij de ontwikkeling van deze beleidsvormen worden betrokken.

“De mensen in de ministeries en overheden moeten praten met mensen zoals ik wanneer zij wetgeving en beleid ontwikkelen. Zij moeten ons vragen wat we willen en nodig hebben en niet ons leven nog moeilijker maken.” (Man, 32, Bulgarije, in een vraaggesprek in het kader van het onderzoek)

2) Rapport: “Gedwongen opname en gedwongen behandeling van personen met geestelijke gezondheidsproblemen”

In het tweede onderzoek van het FRA wordt onderstreept dat **wetten inzake gedwongen opname of behandeling** rekening dienen te houden met grondrechten in overeenstemming met het Gehandicaptenverdrag. Hoewel alle EU-lidstaten minimale waarborgen hebben, komt uit het veldwerk van het FRA naar voren dat personen met geestelijke gezondheidsproblemen zeer **negatieve ervaringen** hebben met gedwongen opname of behandeling wegens:

- gebrek aan informatie en overleg over de procedure en hun situatie, terwijl zij hierover op de hoogte konden worden gebracht, en bijgevolg weinig controle over wat er met hen gebeurde;
- gevoelens van angst en vernedering tijdens behandelingen.

Vrijwillige opnames en behandelingen werden meer als positief ervaren.

Beide FRA- rapporten reiken een basis aan voor discussies in de EU en in de lidstaten over de wijze waarop de rechten van personen met een handicap kunnen worden verleend en beschermd. Zij kunnen worden gebruikt ter ondersteuning van de vervulling van de verplichtingen in het kader van het Gehandicaptenverdrag.

Voor de volledige rapporten zie:

- [Involuntary placement and involuntary treatment of persons with mental health problems \(Gedwongen opname en behandeling van personen met geestelijke gezondheidsproblemen\)](#)
- [Choice and control: the right to independent living - Experiences of persons with intellectual disabilities and persons with mental health problems in nine EU Member States \(Keuze en controle: het recht op zelfstandig wonen – Ervaringen van personen met een verstandelijke handicap en personen met geestelijke gezondheidsproblemen in negen EU-lidstaten\)](#)

Informatie voor de redactie:

- Het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap van mei 2008 is inmiddels geratificeerd door [21 EU-lidstaten en de EU](#). Dit is het eerste wettelijk bindende internationale

mensenrechteninstrument waarbij de EU partij is. Het Gehandicaptenverdrag eist van de ondertekenaars onder meer dat zij zelfstandig wonen een realiteit maken voor alle personen met een handicap en dat zij hen steunen om op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving.

- Geestelijke gezondheidsproblemen kunnen hun weerslag hebben op de gedachten, het lichaam, de gevoelens en het gedrag van een persoon. Voorbeelden hiervan zijn: depressie, bipolaire (manisch-depressieve) stoornis, aandachtstekort-hyperactiviteitsstoornis, angststoornissen, eetstoornissen, schizofrenie en gedragsstoornis.
- Een verstandelijke handicap is een blijvende aandoening die gekenmerkt wordt door een aanzienlijk lager dan gemiddeld intellectueel vermogen, resulterend in beperkingen in het intellectuele functioneren en het adaptieve gedrag. De handicap is gewoonlijk aanwezig vanaf de geboorte of ontwikkelt zich vóór de leeftijd van 18 jaar. Enkele voorbeelden zijn: aspergersyndroom, autisme en downsyndroom.
- De negen behandelde landen in het verslag over keuze en controle zijn: Bulgarije, Frankrijk, Duitsland, Griekenland, Hongarije, Letland, Roemenië, Zweden en het Verenigd Koninkrijk.
- Het verslag over gedwongen opname en behandeling bevat een vergelijkende analyse van de wetgeving in de 27 EU-lidstaten, met persoonlijke ervaringen uit de negen landen behandeld in het verslag over keuze en controle.
- Het FRA is bevoegd om wetenschappelijk onderbouwd advies te verstrekken aan de EU en nationale besluitvormers. Op deze wijze draagt het FRA bij aan beter geïnformeerde, goed gefundeerde en in de juiste context geplaatste debatten over en beleidsmaatregelen inzake grondrechten.

Voor nadere informatie verzoeken wij u contact op te nemen met het voorlichtingsteam van het FRA

E-mail: media@fra.europa.eu

Tel.: +43 1 580 30 642